

Dokumenttype	NOU 1986:18			Dokumentdato	1986-08-00
Tittel	Opphavsrett og edb. Delinnstilling III				
Utvalgsnavn	Opphavsrettsutvalget				
Utvalgsleder	Holmøy Vera				
Utgiver	Justis- og politidepartementet				
Oppnevnt	1977-01-21	Sider	37		
Kapittel	Sammendrag				

I denne innstillingen vurderer Opphavsrettsutvalget betydningen av åndsverklovgivningen for den nyere informasjonsteknologi, og fremmer forslag til lovendringer som man mener bør gjennomføres nå.

Den teknologiske utviklingen har reist spørsmål om hvorvidt datamaskinprogrammer bør vernes som åndsverk, og hvilke konsekvenser dette vil få for de enkelte bestemmelser i åndsverkloven. Videre har utviklingen skapt mulighet for ny utnyttelse av åndsverk, særlig gjennom datamaskinbaserte informasjonssystemer. Datamaskinteknologien kan også utnyttes til å frembringe åndsverk, og det har vært ønskelig å vurdere hvorvidt dette bør få virkninger for gjeldende lovgivning. Endelig har det vært nødvendig å vurdere hvorvidt og eventuelt i hvilken form integrerte kretser - de elementene som datamaskiner for en stor del bygger på - bør få et særlig vern.

I utredningen blir disse fire hovedspørsmålene gjort til gjenstand for en generell vurdering. I avsnitt 2 diskuteres spørsmål i forbindelse med vern av datamaskinprogrammer. I avsnitt 3 vurderer utvalget bruken av datamaskinbaserte informasjonssystemer i et opphavsrettslig perspektiv. I avsnitt 4 diskuteres hvilken opphavsrettslig betydning det har at datamaskinsystemer brukes i forbindelse med selve frembringelsen av et verk. I avsnitt 5 diskuteres hvordan et vern for integrerte kretser bør utformes. I avsnitt 6 tar man opp den nordiske "katalogregelen" (ål § 43), og vurderer hvilken rolle denne eventuelt bør spille i forhold til vernet av datamaskinprogrammer og databaser.

På denne bakgrunn fremmer utvalget forslag til endringer av åndsverkloven.

Utvalget har på bakgrunn av den nordiske diskusjonen og utviklingen internasjonalt kommet til at datamaskinprogrammer bør vernes som åndsverk. For å klargjøre dette er det fremmet forslag om at "datamaskinprogrammer" nevnes som et eksempel på beskyttede verk i ål § 1.

Når verk gjøres tilgjengelig for allmennheten ved hjelp av datamaskinbaserte informasjonssystemer vil spredning av eksemplarer skje på en annen måte enn tidligere. For å klargjøre når et verk som gjøres tilgjengelig på denne måte, skal anses for å være "utgitt" i åndsverklovens forstand, fremmer utvalget forslag om en presisering av den gjeldende legaldefinisjonen i § 8.

Et hovedspørsmål i utvalgets utredning har vært vurderingen av i hvilken utstrekning det skal være tillatt å fremstille eksemplarer av datamaskinprogrammer til privat bruk uten samtykke fra rettighetshaveren, jfr åndsverklovens § 11. Utvalget har foreslått at adgangen for så vidt gjelder datamaskinprogrammer i maskinlesbar form begrenses til utgitte programmer, og at det også oppstilles forbud mot bruk av fremmed hjelp ved slik eksemplarfremstilling. Datamaskinprogrammer vil etter lovens terminologi bli å regne som et litterært verk. Utvalget har derfor vurdert om bestemmelsen i ål § 21 om adgang til spredning av utgitte eksemplarer av slike verk til allmennheten bør gjelde for datamaskinprogrammer. Utvalget fremmer forslag om å begrense adgangen til å leie eller låne ut datamaskinprogrammer til allmennheten uten samtykke av opphavsmannen.

Utvalget har i en ny bestemmelse, ål § 39a om "avtaler om bruk av datamaskinprogrammer", fremmet forslag til en deklarasjonsbestemmelse om innholdet av en avtale som gir rett til bruk av programmer. Her sies det uttrykkelig at slik avtale gir rett til å fremstille reserveeksemplarer og eksemplarer nødvendig for bruken.

Utvalget har i en ny bestemmelse, ål § 43a foreslått regler om vern av integrerte kretser. Etter bestemmelsen får den som har frembrakt mønster til integrert krets, et vern mot ettergjøring i 10 år regnet fra det tidspunkt mønsteret blir brakt på markedet. Før utløpet av denne fristen kan heller ikke mønsteret eller kretser frembrakt på grunnlag av mønsteret, uten samtykke spres blant allmennheten ved leie, utlån eller på annen måte. Bestemmelsen inneholder også regler som gir rett til viderespredning av produkter hvor en beskyttet krets inngår, og til fremstilling av eksemplarer til bruk i undervisning eller for analyse.

Endelig har utvalget foreslått en endring i ål § 54 som utvider sanksjonsreglene mot import til å gjelde integrerte kretser når fremstillingen ikke ville være lovlig etter norsk åndsverklov.

Kapittel Sammendrag

Økonomiske og administrative konsekvenser av utvalgets forslag

Rettslige spørsmål som gjelder utnyttelse av moderne informasjonsteknologi, kan ha meget store økonomiske og administrative konsekvenser. Dette gjelder også regler som trekker opp grenser mellom den enerett som tilkommer innehavere av opphavsrett og andre individuelle rettigheter, og allmennhetens rett. Lovgivningen må tilpasses den nye teknologi slik at den såvidt mulig hindrer en urimelig utnyttelse av vernede verk og prestasjoner.

Ved vurderingen av de enkelte regler må det også tas hensyn til at avgrensninger i eneretten vil kunne undergrave grunnlaget for frembringelse av de verk eller produkter som omfattes av reguleringen. På den annen side må det tas hensyn til den virkning en enerett kan få for den frie utnyttelse og en naturlig teknologisk og industriell utvikling. Utvalget viser i denne sammenheng særlig til sine overveielser av regler for datamaskinprogrammer (utkast til tilføyelser i ål § 1, § 11, § 21 og ny § 39 a) og for integrerte kretser (utkast til ny § 43a og tilføyelse til § 54). Regler av denne karakter kan ikke bare sees i et individuelt rettighetsperspektiv; de har også mer vidtgående økonomiske konsekvenser. Når det gjelder de nærmere overveielser, viser man til bemerkningene nedenfor. Utvalget har lagt stor vekt på de synspunkter som er anerkjent internasjonalt og i de andre nordiske land.

Utvalget foreslår ingen registreringsordning for integrerte kretser eller andre tiltak som direkte medfører utgifter for det offentlige.
